

Rusko v 17. století

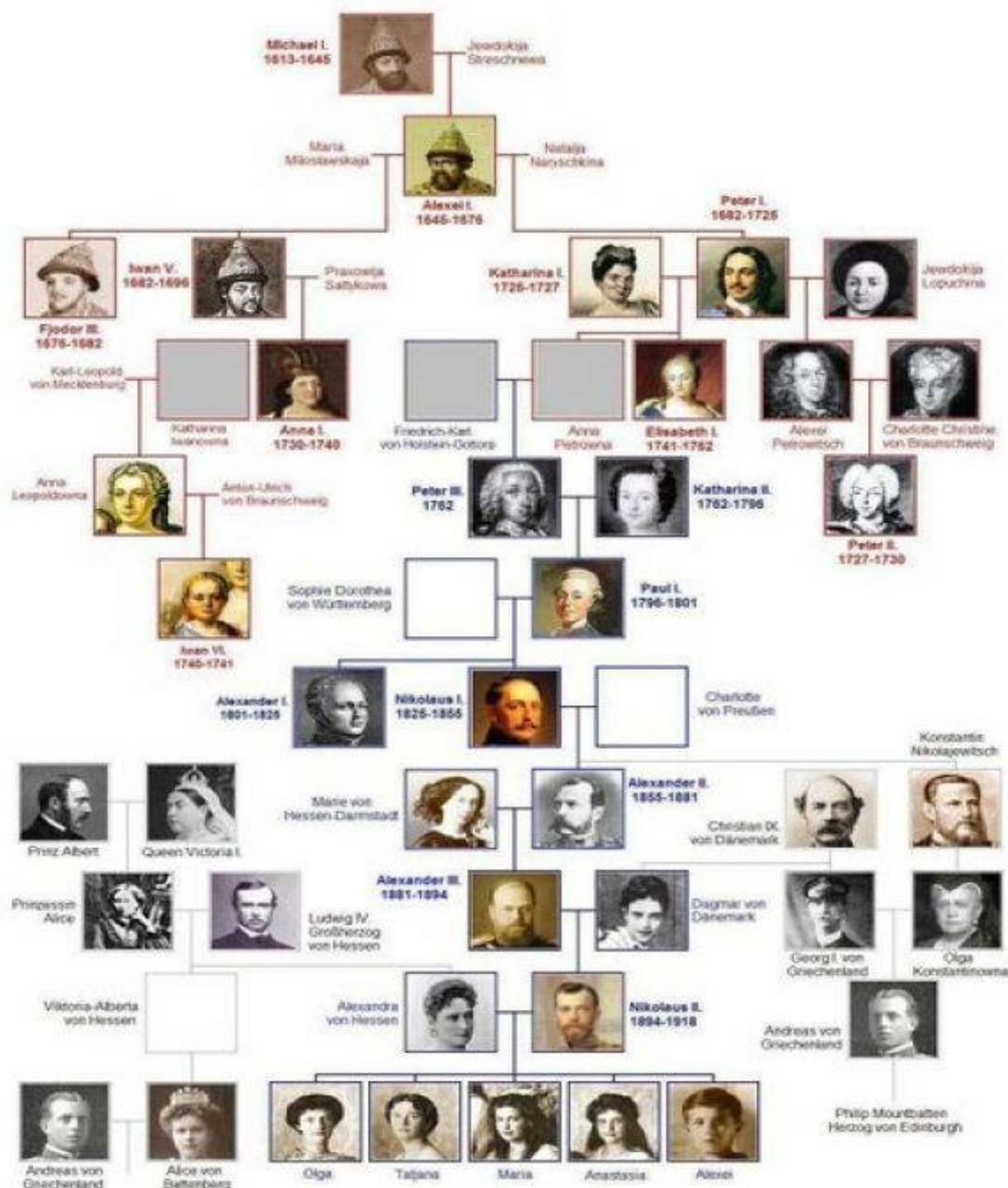
ROMANOVCI (Романовы)

1613 – 1917

- byli původně ruský bojarův rod
- po Rjurikovicích se stali druhou panovnickou dynastií vládoucí v Rusku
- původní rod Romanovců vymřel po meči roku 1730 (Petr II.)
- roku 1762 vymřeli Romanovci také po přeslici (Alžběta I.)
- dále dynastie Holstein-Gottorp-Romanov
- vláda 304 let (z dvaceti romanovských panovníků a regentů pouze 9 vstoupilo na trůn hladce, 11 přišlo k moci násilím)

Znak Romanovců

MICHAIL I. FJODOROVIČ (1596 – 1645)

- první ruský car z dynastie Romanovců
- vládl od svých šestnácti let
- 11. července 1613 korunovace

- Vládl spolu se svým otcem – patriarchou Filaretem
- Posílení moci cara
- Oslabení moci Zemského Sněmu a Bojarské Dumy
- Vydávat zákony může pouze car
- Stanovení absolutní monarchie
- Rozvoj nevolnictví – hledání „uprchlíků“

ALEXEJ I. MICHAILOVIČ

- Alexej měl zájem o evropskou kulturu, naučil se psát a založil si vlastní malou knihovnu, studoval hudby, zahraniční mapy a umění
- 1645 nastoupil na trůn ve svých šestnácti letech
- byl znám jako "Laskavý" nebo také "Tichý". Měl dobrosrdečnou povahu, a ačkoliv se dovedl rozčílit a být přísný, byl údajně vždy spravedlivý a snažil se udobřit s každým, kdo jej popudil. To jistě vycházelo i z jeho hluboké zbožnosti, někdy trávil celé dny na modlitbách
- byl otcem 16 potomků ze dvou manželství: 13 dětí měl se svou první manželkou s Marií Iljiničnou Miloslavskou a 3 děti s Natálií Kirilovnou Naryškinovou.

Alexej I. Michailovič

- Zrušení Zemského Sněmu (poslední Sněm – 1655)
- Místo Bojarské Dumy působí Bližní Duma
- Změnil se titul cara – důraz na jeho „božský“ původ
- Zvětšil se počet Prikazů
- 1649 – nový sborník zákonů „Sobornoje Uloženiije“ – podporuje nevolnictví, řeší všechny státní záležitosti

СОБОРНОЕ УЛОЖЕНИЕ 1649 г.

25 глав
967 статей

Кодекс отечественного феодального права, регулировавший отношения в основных сферах жизни общества

Первый свод законов, отпечатанный типографским способом

Окончательное юридическое закрепление крестьянства

Законодательное закрепление процесса становления абсолютной монархии

Оформление сословной структуры общества

Прикрепление жителей посада (города) к «тяглу» и месту жительства

Глава II
«О государственной чести и как его государственное здоровье оберегать»

Регламентация прав и обязанностей всех сословий

Manželky cara Alexeje Michajloviče

- Marie Miloslavská
- Rodili se jí nemocní kluci a zdravé holky
- Měla 13 dětí
- Natalie Naryškinová (Нарышкина)
- Matka budoucího cara Petra I.
- Měla 3 děti

Fjodor Alexejevič (1676 – 1682)

- Byl nemocný
- Místo něj vládli jeho příbuzné – Miloslavští

1682 r. – „Střelecké povstání“

Byli korunováni 2 cara – Ivan (Miloslavský) a Petr (Naryškin)

Místo nich vládla jejich sestra Sofie (Sofja)

Od roku **1689** – vládne **car Petr** (do r. 1696 formálně carem byl také Ivan)

Reforma církve a její rozkol

- **Provedl patriarcha Nikon - vl. jménem Nikita Minov (*1605 – 1681), 1652 Nikon zvolen patriarchou**
- **1654 zavádí reformy církevních bohoslužebných knih.**

Raskolniki

- Někteří věřící odmítají reformu → nastává **rozkol v církvi** = raskolniki, starověrci prohlášeni za kacíře
- Jsou pronásledováni a vražděni, upalováni zaživa, mnozí emigrují, stěhují se na Sibiř
- Klášter na Soloveckých ostrovech → povstání starověrců, krutě potlačeno (400 mrtvých), povstání v Moskvě
- Protopop Avakuum - vůdce staroobřadců, seslán a poté upálen.
- Pronásledování starověrců zkončilo až za vlády Petra I., museli ale platit dvojnásobné daně

“Бунташный век”

V 17. století se vyskytovalo množství lidových povstání

- **Příčiny povstání:**

- nevolnictví rolníků
- navýšení daní
- rozkol v církvi

Povstání v 17. století

- 1648 – Solní povstání – Соляной бунт (zavedení daně na sůl)
- 1662 – Měděné povstání – Медный бунт (zavedení měděných mincí)
- 1667 – 1671 Rolnická válka – Stěpan Razin („Sobornoje Uloženie“- nevolnictví rolníků, které prchali a stávali se kozáky)
- 1668 – 1676 Solovecké povstání (rozkol církve)

Внешняя политика России в 17-м веке

Vnější politika v 17. století

Cíle:

- Přístup k Baltskému a Černému moři
- Návrat území, která byla ztracená v období Smuty
- Posílení jižních hranic proti vpádu Krymských Tatar

- 1632 – 1634 Smolenská válka (návrat ruských měst)
- 1654 – spojení Ukrajiny s Ruskem
- 1654 – 1667 Rusko-Polská válka
- 1656 – 1658 Rusko-Švedská válka
- 1687, 1687 – výpravy proti Krymskému chanátu
- Kolonizace Sibiře a Dálného východu

Rusko na konci 17. století

Spojení Ukrajiny a Ruska

- V 17. století byla většina území Ukrajiny součástí Polsko – Litevského státu → násilná katolizace obyvatelstva
- Zaporožskaja Seč – území kozáků, hejtman Bogdan Chmelnickij
- Protipolské povstání, spojenectví s Tatary → hlad, mor
- Ukrajina má na výběr: vládu polského krále, tureckou nebo tatarskou nadvládu nebo spojení s Ruskem
- Bohdan Chmelnický žádá o pomoc Alexeje I. Michailoviče
- 1654 spojení s Ruskem → válka s Polskem
- Rozdělení Ukrajiny podél Dněpru na Levobřežní → Rusko,

БОТ ДАН
ХАМРАШУНОВ
1952

Kolonizace Sibíře a Dálného východu

- Severní oblasti a Severní Ural – součást již Novgorodského knížectví
- Sibiřský chanát, samostatný po rozpadu Zlaté hordy
- Stroganovové a další kupecké rodiny pronikali za Ural, obchodovali s kožešinami, solí a kovy
- 1. září 1581 Jermak Timofejevič v čele kozáckého vojska překročil Ural – boje s chánem Kučumem
- 1582 porážka chána Kučumy, dobytí Sibirska, později se opět vrátí a porazí kozáky, Jermak se utopí v Irtyši

Jermak

Chán Kučuma

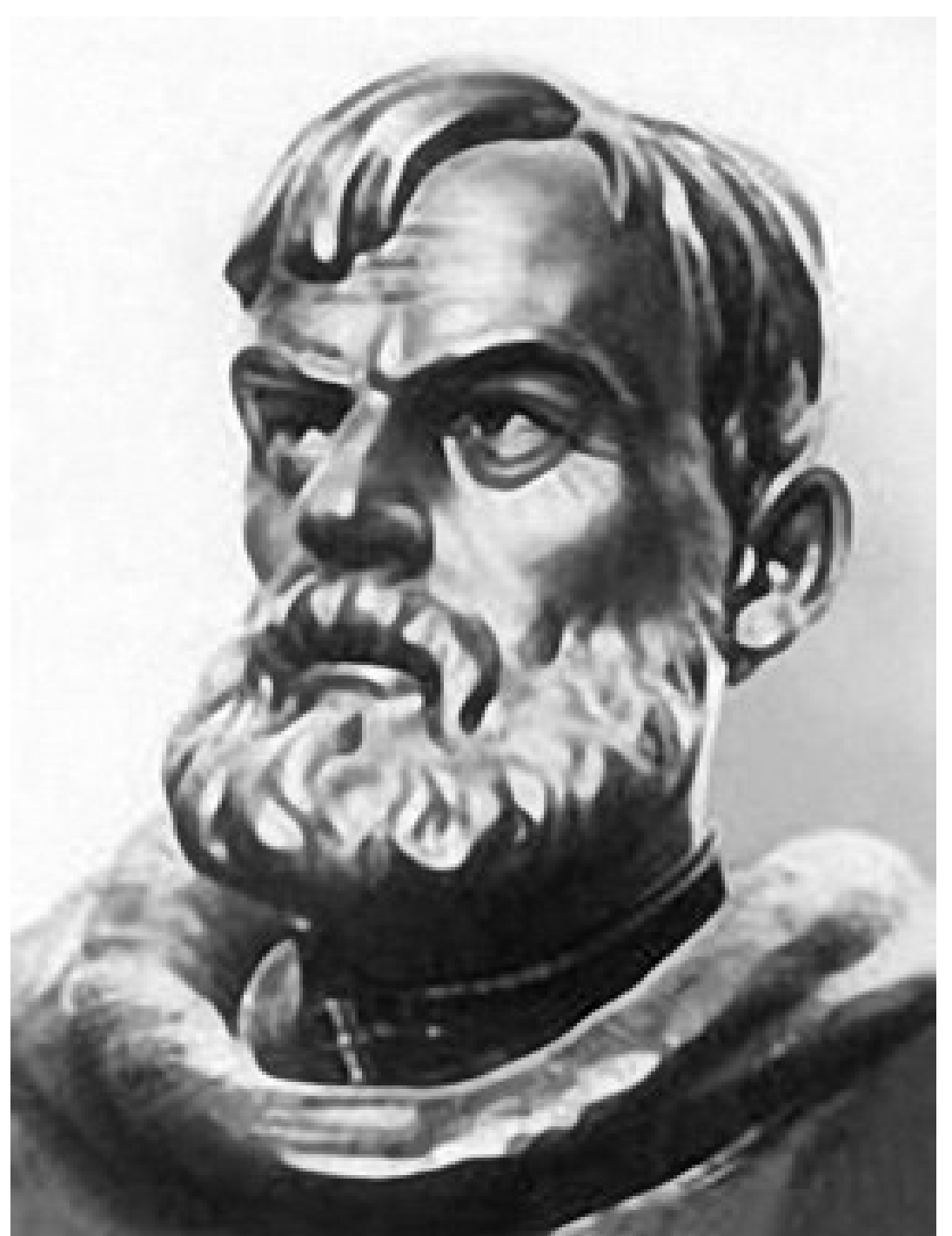

- Kolonizace nastala až roku 1613, kdy na trůn usedli Romanovci
- V roce 1622 byla na ostrohu Leny založena osada Jakutsk, která se stala střediskem správy pro Východní Sibiř.
- V roce 1640 pronikli kozáci až k Ochotskému moři, ale další postup byl zastaven.
- V polovině 17. století dobylo Rusko většinu Sibiře a 1697 ji kontrolovalo prakticky celou.
- Sibiř je nejcennější imperiální kořistí, jaké se kdy Rusko (vlastně i kterákoli jiná země) zmocnilo dlouhodobě.

Semjon Ivanovič Děžněv

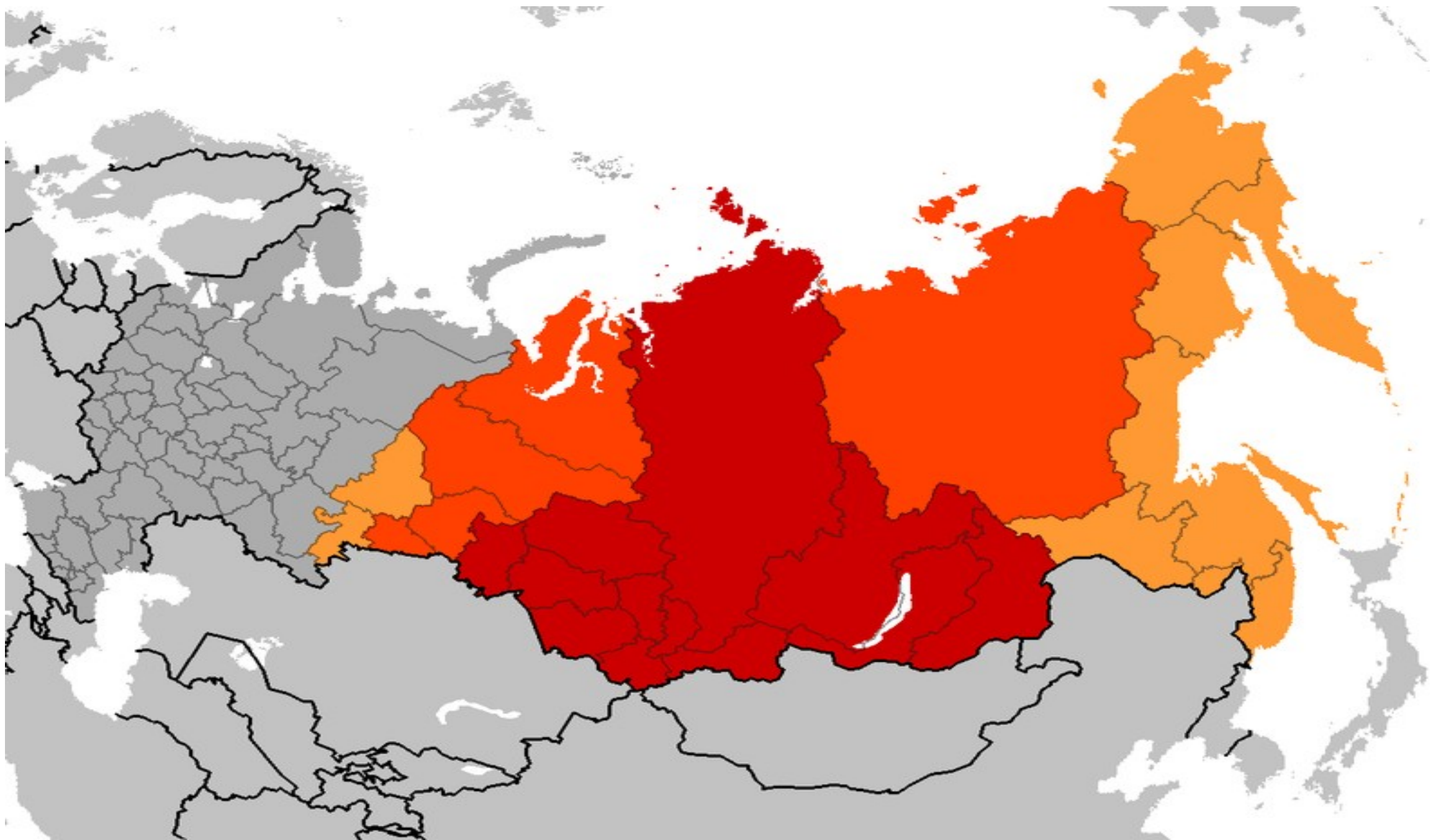
- – dobrodruh, kozák, bojovník a výběrčí daní. Jako výběrčí daně se dostal s dalšími kozáky do Jakutska, plul dokonce až za severní polární kruh.
- V roce 1648 se stal velitelem carské expedice k řece Anadyr. Dorazil i do Severního ledového oceánu. S výpravou se vydal podél břehu asijské pevniny. Když obepluli její nejvzdálenější výběžek, dnešní Děžněvův mys, jedna z lodí se rozbila, další ztroskotaly a Děžněv byl unášen na jih a vrhnut v bouři na pevninu. To znamená, že vpluli do Tichého oceánu Beringovou úžinou o 80 let dříve než Bering. Od místa ztroskotání se se svými lidmi vydal na sever a za 10 týdnů těžkých pochodů se dostali k řece Anadyru. Potkali bojovný kmen lidí, kteří si říkali Anaulovó

Děžněv

Výprava kozáka Motory

- V dubnu 1650 k nim dorazila výprava kozáka Motory, společně postavili nové čluny a pluli na sever po Anadyru až do Beringova moře.
- 1651 další výprava a byla objevena cesta pevninou ke Kolymě.
- Od roku 1655 bylo tedy známo, že Sibiř omývá moře ze severu i na východě a že pohoří, které je mělo spojovat s americkým kontinentem vlastně neexistuje.
- do Petrohradu se tato informace dostala až po 87 letech, kdy již byl průliv nazván Beringovým jménem.

Zdroje

- PEČENKA, Marek a Bohuslav LITERA. Dějiny Ruska v datech. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2011, 446 s. ISBN 978-80-86569-14-7.
- *Carský dvůr pod žezlem Romanovců - poklady Moskevského Kremlu: [Císařská konírna Pražského hradu] = The Court of the Tsar under the Romanov Dynasty - Treasures of the Moscow Kremlin : [Imperial stables of the Prague castle : 12.12.2011-4.3.2012].* [Praha: Správa Pražského hradu], c2011, 223 s. ISBN 978-80-8616
- Sibiř a ruský dálný východ. 2008. Dostupné z: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Siberia-FederalSubjects.png>
- ŠVANKMAJER, Milan. Dějiny Ruska. 1. vyd. Brno: Nakladatelství